

Innst. 366 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:76 S (2014–2015)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Trine Skei Grande, Ola Elvestuen og André N. Skjelstad om å styrke retten til ettervern i barnevernet

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at ungdom som mottar bistand fra barnevernstjenesten før fylte 18 år, har i dag ingen rett på støtte fra barnevernet etter fylte 18 år, men barnevernet har plikt til å vurdere ungdommens behov for hjelp og støtte. Barnevernloven § 1-3 slår fast at tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, kan opprettholdes til fylte 23 år, dersom vedkommende samtykker.

Etter forslagsstillerne vurdering er det avgjørende at ungdom med barnevernserfaring sikres gode tiltak fra barnevernet også etter fylte 18 år. Dette er ikke en institusjonalisert praksis i dag. Forslagsstillerne mener Stortinget har ansvar for å sikre dette, både gjennom å styrke lov- og regelverk, og ved å sikre at barnevernet tilføres nok ressurser og kompetanse til å gjennomføre og sikre et aktivt ettervernsarbeid ut fra ungdommenes behov og på ungdommenes premisser. Forslagsstillerne mener at det offentlige bør ha spesielt ansvar for unge voksne der barnevernstjenesten har vært i foreldrenes sted.

Forslagsstillerne mener det er særlig viktig overfor barn som bor i fosterhjem eller institusjon, at overgangen til voksenlivet blir så smidig som mulig, i ungdommens takt, slik det ofte er for andre ungdommer når de flytter hjemmefra. Det er heldigvis slik at mange fosterforeldre lar barnet være en natur-

lig del av fosterfamilien også etter 18 år, men forslagsstillerne mener det offentlige ikke kan gjøre seg avhengig av eller kan forvente at privatpersoner i fosterhjem eller institusjoner er motiverte nok til å yte ekstra omsorg for en ungdom, uten noen form for offentlig støtte, til han eller hun er godt etablert i eget voksenliv.

Forslagsstillerne mener det er svært viktig at barnevernet starter tidlig med å legge opp en plan for ettervern til den enkelte ungdom og at barnet og barnets støttepersoner deltar i dette arbeidet.

Forslagsstillerne mener at det er behov for et kraftig løft for ettervernet og at tilbudet om ettervern bør kunne gis frem til ungdommen er 25 år.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen styrke lovverket slik at unge med tiltak etter barnevernloven får rett til tiltak fram til fylte 25 år.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at kommunenes interne kontroll når det gjelder barnevernet, er implementert i alle kommuner, og at tilsyn særlig er oppmerksomme på ettervernspraksis.
3. Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for ettervern for ungdom med barnevernserfaring, som vektlegger behovet for ressurser, samhandling og faglig forsvarlighet.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hege Haukeland Liadal, Sonja Mandt, Arild Grande og Rigmor Aasrud, fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Mette Tønder, fra Fremskrittspartiet, Morten Stordalen og Ib Thomsen, og

fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, er, som forslagsstillerne til Dokument 8:76 S (2014–2015), opptatt av at barnevernet og ettervernet skal fungere best mulig for de barn og unge som barnevernet har ansvaret for. Et godt og forutsigbart ettervern er en viktig del av dette arbeidet. Med et godt ettervern mener komiteen at overgangen fra barn til voksen blir smidig og skaper trygghet for de ungdommene som trenger det. Komiteen viser til at dette er en særlig sårbar gruppe, der noen trenger ekstra bistand for å lette overgangen til voksenlivet.

Komiteen viser også til svarbrevet fra statsråd Horne (vedlegg), der disse forslagene blir besvart på en grundig måte.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener forslagsstillerne beskriver dagens situasjon og utfordringer på ettervernsområdet på en svært god måte. Ungdom som mottar bistand fra barnevernstjenesten før fylte 18 år, har i dag ingen rett på støtte fra barnevernet etter fylte 18 år, men barnevernet har plikt til å vurdere ungdommens behov for hjelp og støtte. Barnevernloven § 1-3 slår fast at tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, kan opprettholdes til fylte 23 år, dersom vedkommende samtykker. Dersom ungdommen sier nei, har de en angrerett, og kan ta kontakt etter at forbindelsen med barnevernet formelt er avsluttet. Dersom barnevernstjenesten avslutter tiltaket ved fylte 18 år, skal dette begrunnes ut fra hensynet til barnets beste. Ungdom som får avslag på ønsket ettervern av barnevernet, har klageadgang. Fra 2009 er lovverket noe styrket når det gjelder mulighet for å få ettervernstiltak for ungdommer med barnevernserfaring, men det er en svakhet at bevisbyrden for å rettferdiggjøre tiltak ligger hos ungdommene selv. Forslagsstillerne mener at ungdommers rettsvern og mulighet for ettervern er for svakt, og dette medlem deler denne vurderingen.

Dette medlem viser til at forskningen støtter at sannsynligheten for å mestre overgangen til voksenlivet øker dersom ungdommene får gode og riktige ettervernstiltak.

Dette medlem viser til at Landsforeningen for barnevernsbarn, BarnevernsProffene, forskere og mange ungdommer med barnevernserfaring, mener at ettervernet ikke fungerer godt nok, og at mange ungdommer i praksis ikke får den støtte og hjelp de har behov for. Mange har heller ikke fått bygge varige relasjoner, som er en viktig grunnpilar for å mestre voksenlivet. Forslagsstillerne er svært bekymret for at ettervernet er et område i barnevernet som nedprioriteres, til tross for at for mange er et godt ettervern en forutsetning for å lykkes i voksenlivet. Dette medlem deler denne bekymringen.

Komiteen har følgende merknader til de enkelte forslagene:

Forslagets punkt 1

Komiteen vil igjen framheve at det er et viktig tema representantforslaget tar opp. Komiteen viser til barnevernloven § 1-3 som trådte i kraft 1. juli 2009, der tiltak om ettervern kan opprettholdes opp til 23 år dersom ungdommen samtykker, og det blir vurdert at ytterligere støtte trengs. Komiteen merker seg at formålet med denne endringen var å sikre at barnevernstjenesten foretar en grundig vurdering om ettervernstiltak skal igangsettes. I denne vurderingen skal også muligheten for klageadgang synliggjøres, noe komiteen mener er særs viktig.

Komiteen viser videre til den endringen som ble gjort i ettervernrundskrivet i 2011. Det anbefales der at de som sier nei til tilbud om ettervern, skal kontaktes når de fyller 19 år for å undersøke om de likevel vil ha et tilbud, noe komiteen mener bør gjøres rutinemessig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, er kjent med at det er flest ungdom mellom 18–20 år som mottar ettervernstiltak, og mener at en mer aktiv bruk innenfor denne aldergruppen vil være en bedre løsning enn en ytterligere utvidelse av ordningen, slik som også statsråd Horne nevner i sitt svarbrev.

Komiteen støtter statsråden i at det er viktig med en avklaring av ansvarsforholdet mellom barnevernstjenesten og Nav, og mener det er positivt at dette nå sees nærmere på for å unngå at barn blir kasteballer i systemet.

Representantforslaget 8:76 S (2014–2015) viser til at fosterfamiliens ansvar og utfordringene med dette opphører ved 18 år. Komiteen er kjent med at dette kan være en utfordring, og mener dette må sees nærmere på, men viser til den varslede gjennomgangen av hele fosterhjemsomsorgen som skal komme i 2015, der dette vil være ett av temaene som berøres.

Komiteen viser også til den varslede gjennomgangen når det gjelder barnevernloven. Komiteen mener at en eventuell rettighetsfesting av ettervern utover 23 år vil være en naturlig del av denne gjennomgangen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti har programfestet at partiet vil sikre barnevernsbarn som trenger det ettervern frem til fylte 23 år. Dette medlem er enig med forslagsstillerne i at det er behov for et kraftig løft for ettervernet og at tilbudet om ettervern bør kunne gis frem til ungdommen er 25 år.

Dette medlem er enig i at det er behov for å styrke lovverket. Det er avgjørende at ungdom med barnevernserfaring sikres gode tiltak fra barnevernet også etter fylte 18 år, og dette er ikke en institusjonalisert praksis i dag. Forslagsstillerne mener Stortinget har ansvar for å sikre dette, både gjennom å styrke lov- og regelverk, og ved å sikre at barnevernet tilføres nok ressurser og kompetanse til å gjennomføre og sikre et aktivt ettervernsarbeid ut fra ungdommenes behov og på ungdommenes premisser. Forslagsstillerne mener at det offentlige bør ha spesielt ansvar for unge voksne der barnevernstjenesten har vært i foreldrenes sted. Dette medlem er helt enig og støtter dette.

Forslagets punkt 2

Komiteen viser til den lovpålagte plikten kommunene har til å utøve internkontroll når det gjelder barnevern i tråd med barnevernloven § 2-1. Komiteen viser videre til at fylkesmannen skal føre tilsyn med den enkelte kommune, og at de utfører sine lovpålagte oppgaver også når det gjelder barnevern. Det er Statens helsetilsyn som har det overordnede faglige ansvaret, og som har ansvaret for de landsomfattende tilsyn.

Komiteen mener det er viktig at Statens helse-tilsyn ser på ettervern som en oppgave som er spesielt aktuell nå, og komiteen ber om at dette blir vurdert som et tema i et landsomfattende tilsyn snarlig. Dette med bakgrunn i at både fosterhjemsomsorgen og barnevernloven nå er under revisjon.

Forslagets punkt 3

Komiteen er enig med forlagsstillerne i at det er viktig med økt oppmerksomhet på oppfølging av ungdom over 18 år. Komiteen viser til svarbrevet fra statsråd Horne, der det redegjøres for tiltak som er igangsatt. Komiteen mener at tiltakene bør følges nøye opp, for å se om de har den ønskede virkning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, vil eventuelt kunne komme tilbake til om det er nødvendig med en handlingsplan i forbindelse med den framtidige be-

handlingen av fosterhjemsomsorgen eller revisjonen av barnevernloven.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til behovet for at både sosial- og barnevernstjenesten legger til grunn en helhetlig tenkning om familie, nettverk, bolig og skole for å finne frem til en felles forståelse med ungdommen, og at det aktivt må arbeides for at ungdommen får ettervernstiltak. Etter forlagsstillerens syn er det behov for en handlingsplan med klare og konkrete tiltak for å styrke oppfølgingen av ungdom med barnevernserfaring etter myndighetsalder. Dette medlem er enig i dette og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for ettervern for ungdom med barnevernserfaring, som vektlegger behovet for ressurser, samhandling og faglig forsvarlighet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for ettervern for ungdom med barnevernserfaring, som vektlegger behovet for ressurser, samhandling og faglig forsvarlighet.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:76 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Trine Skei Grande, Ola Elvestuen og André N. Skjelstad om å styrke retten til ettervern i barnevernet – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 9. juni 2015

Svein Harberg
leder

Sonja Mandt
ordfører

Vedlegg

**Brev fra Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet v/statsråden
til familie- og kulturkomiteen, datert 14. april 2015**

Vedrørende dokument nr 8:76 S (2014-2015)

Jeg viser til brev av 23. mars 2015 fra Familie- og kulturkomiteen, med oversendelse av Representantforslag 8:76 S dokument 8:76 S (2014-2015) fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Trine Skei Grande, Ola Elvestuen og André N. Skjelstad. Komiteen ber om departementets vurdering av forslaget. Representantene har fremmet følgende forslag:

1. *Stortinget ber regjeringen styrke lovverket slik at unge med tiltak etter barnevernloven får rett til tiltak fram til fylte 25 år.*
2. *Stortinget ber regjeringen sikre at kommunenes interne kontroll når det gjelder barnevernet, er implementert i alle kommuner, og at tilsyn særlig er oppmerksomme på ettervernspraksis.*
3. *Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for ettervern for ungdom med barnevernserfaring, som vektlegger behovet for ressurser, samhandling og faglig forsvarlighet.*

Jeg er glad for at representantene er opptatt av å styrke ettervernet i barnevernet. I likhet med forslagsstillerne er jeg opptatt av at det ytes et godt ettervern til de ungdommer som har behov for dette. Ungdom som mottar etterverntiltak fra barnevernet er mellom 18 og 23 år. Dette er en gruppe som er særlig sårbar, og som trenger bistand for å lette overgangen til et selvstendig voksenliv.

Dette kommer også klart frem i Sundvolden-erklæringen. Her fremgår det at regjeringen vil "gjennomgå reglene om ettervern for å gi flere en god oppfølging etter fylte 18 år".

1. *Stortinget ber regjeringen styrke lovverket slik at unge med tiltak etter barnevernloven får rett til tiltak fram til fylte 25 år.*

Innledningsvis vil jeg bemerke at spørsmålet om rettighetsfesting av etterverntiltak etter barnevernloven også har vært reist tidligere. Da aldersgrensen for å opprettholde frivillige tiltak etter barnevernloven ble hevet fra 20 til 23 år i 1998 ble det reist spørsmål om ikke ungdom som har vært under barnevernets omsorg burde få en lovfestet rett, og kommunen en tilsvarende plikt, til å opprettholde barneverntiltak etter fylte 18 år når ungdommen selv ønsker det.

I november 2014 ble det nedsatt et lovutvalg som skal se på hvordan barnevernloven kan forenkles. Målet med gjennomgangen av barnevernloven er å

bedre rettsikkerheten for barna og skape et mer forståelig lovverk. I mandatet til utvalget ligger det at de skal vurdere en eventuell rettighetsfesting av tjenester og tiltak etter barnevernloven.¹ Regjeringen har foreløpig ikke tatt stilling til om barnevernloven skal bli en rettighetslov. Utvalget skal vurdere om barnevernet er et egnet område for rettighetsfesting, og drøfte i hvilken grad rettighetsfesting faktisk vil kunne gi bedre tjenester. Utvalget skal videre utrede alternativer som viser hvordan en slik rettighetsfesting eventuelt kan reguleres i barnevernloven, herunder hvilke situasjoner som bør utløse rettigheter og hva de skal bestå i samtidig som barneverntjenestens faglige skjønn ivaretas. Utvalget skal levere sin utredning innen 15. august 2016.

Siden spørsmålet om rettighetsfesting skal behandles av lovutvalget vil jeg ikke ta stilling til en eventuell rettighetsfesting av tiltak som retter seg mot ungdom i alderen 18-23 år på nåværende tidspunkt.

I dag kan etterverntiltak etter barnevernloven opprettholdes frem til fylte 23 år. Statistikk viser at det er flest ungdom i alderen 18-20 år som mottar etterverntiltak. Det er derfor usikkert om det å øke aldersgrensen fra 23 år og frem til 25 år ville medført stor endring i praksis. En mer aktiv bruk av ettervern innenfor dagens aldersgrense kan være en bedre løsning for å sikre et godt ettervern. I denne sammenheng vil jeg vise til at formålet med å opprettholde barneverntiltak utover myndighetsalder er å bidra til at ungdommen etter en tid skal kunne klare seg på egen hånd.

For å øke barnevernets vektlegging av tiltak etter 18 år ble barnevernloven endret fra 1. juli 2009. I § 13 ble det tatt inn en tilføyelse om at opphør av tiltak ved fylte 18 år, eller avslag på søknad om tiltak etter fylte 18 år, skal begrunnes ut fra hensynet til barnets beste. Formålet med lovendringen er å sikre at barneverntjenesten foretar en grundig vurdering av om etterverntiltak skal iverksettes, og at de vurderinger som er gjort blir synliggjort, slik at et eventuelt avslag lettere kan påklages til fylkesmannen. Kommunene har plikt til å gjøre oppmerksom på klageretten dersom det gis avslag på søknad om tiltak.

I 2011 reviderte departementet ettervernsrundskrivet (Q-13/2011). Det ble da tatt inn en anbefaling

1. <https://www.regjeringen.no/nb/aktuelt/dep/bld/nyheter/2014/Lovutvalg-nedsatt/Mandat-for-lovutvalg-/id2342540/>

om at ungdom som takker nei til ettervern skal kontaktes når de fyller 19 år for å høre om de likevel ønsker å motta tiltak.

Forslagsstillerne har tatt opp behovet for en nærmere avklaring av ansvarsforholdet mellom barneverntjenesten og NAV. Jeg er enig i at det er behov for en nærmere avklaring av ansvarsforholdet mellom tjenestene og har derfor i samarbeid med ASD gitt Bufdir og AVdir i oppdrag å utarbeide felles retningslinjer for samarbeid og ansvarsdeling mellom barneverntjenesten og arbeids- og velferdsforvaltningen, jf. Prop. 106L (2012-2013) *Endringer i barnevernloven*. Dette arbeidet må ses i sammenheng med regjeringsplattformen der det fremgår at regjeringen vil bidra til et tettere samarbeid mellom ulike tjenester, herunder barneverntjenesten og NAV, for å unngå at barn blir kasteballer mellom offentlige etater.

Barnevernet må ofte forholde seg til velferdsbehov hos barn og familier, uten at situasjonen for barna nødvendigvis er preget av akutt risiko eller omsorgssvikt. Vi vet også at barneverntjenesten ofte blir stående alene med oppfølgingsansvaret når det gjelder ettervern ovenfor ungdom i alderen 18-23 år. Felles retningslinjer vil kunne bidra til bedre koordinering og samordning av tjenester ovenfor barn, ungdom og familier som har behov for tiltak fra begge tjenester.

Jeg mener dagens lovverk legger til rette for at det ytes godt ettervern. For at flere ungdom med behov skal kunne motta ettervern er det viktig at barneverntjenesten informerer godt om muligheten til å opprettholde tiltak etter fylte 18 år. I god tid før ungdommen fyller 18 år må barneverntjenesten informere om ettervern og avklare med ungdommen hva han eller hun selv ønsker. Regjeringens mål er at oppfølging av ungdom over 18 år skal være en selvfølgelig del av barnevernets arbeid og at også andre tjenester skal ha dette fokuset.

2. *Stortinget ber regjeringen sikre at kommunenes interne kontroll når det gjelder barnevernet, er implementert i alle kommuner, og at tilsyn særlig er oppmerksomme på ettervernspraksis.*

Jeg vil innledningsvis nevne at kommunene har en lovpålagt plikt til å utøve internkontroll på barnevernområdet, jf. barnevernloven § 21. Kommunen har plikt til å sørge for at barneverntjenesten blir styrt og ledet på en måte som sikrer at ulike lovkrav ivaretas og at kommunen yter et forsvarlig barnevern. Formålet med internkontrollen er å sikre at kommunen utfører de oppgavene de er pålagt etter barnevernloven. Internkontrollen skal bidra til å forebygge svikt og uheldige hendelser og at kommunen lærer av de feil som skjer slik at de ikke gjentas. Alle planer, rutiner og prosedyrer, er verktøy i kommunenes styring og inngår som en del av internkontrollsystemet.

Ledelsen styrer gjennom aktiviteter som planlegging, kontroll og korrigerende av den praksis barneverntjenesten driver. Internkontroll er dermed hovedsakelig noe man ”gjør”, ikke noe man ”har”. Ledelsen i kommunen må vise og fortelle tilsynet hvordan de gjør dette. Departementet har laget en utfyllende forskrift som gir en nærmere beskrivelse av innholdet i interkontrollplikten.

Det er kommunens ledelse som har ansvaret for at kommunen oppfyller sine lovpålagte oppgaver etter barnevernloven. Jeg forventer derfor at de også sikrer at kommunen oppfyller kravet til internkontroll og andre krav som følger av loven. Det er kommunene selv som har hovedansvaret for at de har implementert internkontrollen i kommunen. For å hjelpe kommunene har departementet laget en egen veileder om internkontrollplikten på barnevernområdet. Veilederen gir konkrete forslag og praktiske eksempler på tiltak som kan være relevante i kommunenes utøvelse av internkontrollen.

Fylkesmannen har ansvar for å føre tilsyn med barnevernvirksomheten i den enkelte kommune, jf. barnevernloven § 23 fjerde ledd og 23 b. Dette innebærer at fylkesmannen fører tilsyn med at kommunene utfører sine lovpålagte oppgaver på barnevernområdet. Kommunens utøvelse av internkontrollplikten er sentralt i tilsynssammeng.

Ved gjennomføring av planlagt tilsyn benyttes ofte systemrevisjon som tilsynsmetode. Dette gjelder både for landsomfattende tilsyn og når fylkesmennene selv beslutter tilsynsystema med utgangspunkt i lokal kjennskap og risikovurdering. Metoden tar hensyn til at det er en nær sammenheng mellom faglige og styringsmessige utfordringer og egner seg godt for å undersøke hvordan virksomhetenes praksis er underlagt styring og ledelse. Dette innebærer at kommunens internkontroll et svært sentralt tema ved planlagt tilsyn med kommunene.

Det er Statens helsetilsyn som har det overordnede faglige ansvaret for tilsynet på barnevernområdet, og som velger tema for landsomfattende tilsyn. I 2015-2016 er tema for tilsynet kommunens arbeid med meldinger til barneverntjenesten. Fylkesmennene skal undersøke om den kommunale barneverntjenesten vurderer innkomne meldinger på en forsvarlig måte.

Selv om det er Helsetilsynet som velger tema for tilsyn, vil både departementet og Bufdir ha anledning til å spille inn mulige temaer for tilsynet. Departementet vil derfor vurdere om det er grunn til å spille inn kommunenes oppfølging av ettervernet som et mulig tema for et fremtidig landsomfattende tilsyn.

Jeg vil også nevne at fylkesmannen er klageinstans for hjelpetiltak fattet av den kommunale barneverntjenesten, jf. barnevernloven § 65. Dette innebærer at ungdom som ønsker å klage på et enkeltvedtak om avslag på ettervern kan påklage vedtaket

til fylkesmannen. Kommunen har plikt til å opplyse om klageadgangen, og til å gi nødvendig hjelp og veiledning i forbindelse med klagen.

3. *Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for ettervern for ungdom med barnevernserfaring, som vektlegger behovet for ressurser, samhandling og faglig forsvarlighet.*

Jeg er enig med representantene i at det er behov for økt fokus på oppfølging av unge med erfaring fra barnevernet etter fylte 18 år. Barnevernet må se tiltak for et barn i et livsløpsperspektiv. For at et barn i barnevernet skal hjelpes inn i utdanning, arbeid og bolig med omtrent samme støtten som andre barn får, må det jobbes mot en gradvis selvstendiggjøring gjennom stabile relasjoner. God oppfølging må tilpasses den enkelte unges behov.

Fagutviklingsprogram

Jeg er opptatt av at kvaliteten på tiltakene i barnevernet er god, slik at barn, unge og familier som trenger det, i størst mulig grad får virksom hjelp. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) arbeider bl.a. med å systematisere kunnskap om hjelpetiltak gjennom forskning. Direktoratet har i tildelingsbrevet for 2015 fått i oppdrag å lage utkast til et langsiktig fagutviklingsprogram for hjelpetiltak, som også skal innbefatte tiltak for oppfølging av unge med erfaring fra barnevernet etter fylte 18 år og opp til 23 år. Dette er et arbeid jeg vil følge med på.

Fosterhjemsmelding

Regjeringen skal ved utgangen av 2015 legge frem en stortingsmelding om fosterhjemsomsorgen. Flere rapporter de siste årene har pekt på utfordringer i fosterhjemsomsorgen og det er behov for en debatt om dette viktige området. Vi tar sikte på å omtale spørsmålet om hvordan vi sikrer en god oppfølging av unge også etter fylte 18 år i fosterhjemsmeldingen.

Satsing på barnevern og skole

Barn med barnevernserfaring har det oftere vanskeligere på skolen enn andre barn. De har lavere skoleprestasjoner på grunnskolen og færre av dem fullfører videregående skole eller høyere utdanning sammenlignet med de øvrige unge. Samtidig vet vi at det å mestre skole og utdanning er den enkeltfaktoren som ser ut til å ha størst betydning for å lykkes i voksenlivet. Skole og opplæring for barn i barnevernet er derfor et viktig innsatsområde for oss.

Regjeringen bevilget i 2014 10 millioner kr til styrket innsats for å skape en bedre tilpasset skole- og utdanningssituasjon for barn i barnevernet. Denne satsingen er videreført i 2015. Satsingen har to vikti-

ge formål; å endre holdninger og praksis både i barneverns- og skolesektoren, og å styrke samarbeidet mellom sektorene. Bufdir leder gjennomføringen av satsingen. Hittil er det blant annet innført skoleansvarlige ved alle statlige institusjoner og gjennomført dialogkonferanser i alle landets fylker. Et viktig formål med dialogkonferansene har vært å gi innspill til en faglig, kunnskapsbasert veileder om samarbeidet mellom barnevern og skole. Veilederen vil utgis i en digital, nettbasert form og skal være ferdig til skolestart høsten 2015. Som en del av satsingen skal det også ses nærmere på noen spissede tiltak som har vært prøvd ut i andre land med god effekt.

Bedre psykisk helsehjelp

Vi vet at en høy andel av barn og unge som er utsatt for omsorgssvikt og overgrep har psykiske vansker. Særlig ungdom i barneverninstitusjon har ofte sammensatte behov som krever samarbeid og koordinert innsats. Dette viser ikke minst den nye studien på feltet, fra RKBU Midt-Norge og NTNU.

Helseministeren og jeg har initiert en rekke initiativ for å styrke tilbudet til barn og unge i barnevernet som også har behov for hjelp fra helsetjenesten på grunn av psykiske vansker. Blant annet lager Bufdir og Helsedir felles rutiner for samarbeid. De ansatte i barneverninstitusjoner skal få opplæring om psykisk helse. I tillegg har vi i år gitt direktoratene et oppdrag om sammen å kartlegge hvilke erfaringer barn og unge i barnevernsinstitusjoner har bl.a. om psykisk helsevern og rusbehandling, og direktoratene er bedt om å utrede hvordan barna skal sikres nødvendige og forsvarlige helsetjenester. Det er også gitt oppdrag til de regionale helseforetakene (RHF) og regionene i Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) om å etablere strukturer og rutiner som sikrer at barn i barneverninstitusjoner får nødvendig utredning og behandling for psykiske lidelser og rusavhengighet.

Samarbeid med andre tjenester

Dersom ungdommen etter fylte 18 år også har behov for tiltak som hører inn under andre deler av hjelpeapparatet, bør barneverntjenesten ha et særlig ansvar for å bistå ungdommen i kontakten med disse, og for å koordinere tiltakene. Fra 1. januar 2010 har barneverntjenesten en lovfestet plikt til å utarbeide individuell plan for barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester dersom det anses nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og det foreligger samtykke, jf. barnevernloven § 321.

I lys av tiltakene og initiativene som er nevnt her, ser jeg det ikke som nødvendig å utarbeide en særskilt handlingsplan på nåværende tidspunkt, siden dette lett vil kunne bli et arbeid som overlapper flere av de nevnte initiativene.

